

**Bİ' DOZ
#KÜLTÜR**

Gülsemin Topal

Pamukkale/DENİZLİ

Hierapolis Antik Kenti

Pamukkale Travertenleri'nin hemen yanında tüm görkemiyle ayakta duran Pamukkale Hierapolis Antik Kenti'nin kalıntılarının büyük bölümü Roma dönemindedir. Eşi bulunmaz güzellikteki travertenler ile birlikte bu kalıntılar UNESCO Dünya Kültürel ve Doğal Miras Listesi'nde yer alıyor. 2 bin yıl öncesinde de Bergama Krallığı bu çekiciliğe karşı koyamamış ve travertenlerin yanına Hierapolis Kenti'ni inşa etmiştir. Bu dönemde Hierapolis bir termal sağlık merkezi gibi görev yapmış ve şifalı olduğuna inanılan kaynakları binlerce yıl boyunca Anadolu'nun farklı yerlerinden gelip sağlık ve güzellik arayan kişiler tarafından ziyaret edilmiştir. Günümüzde de bu sebepten ziyaretçi kabul etmeye devam etmektedir.

Kent bir deprem bölgesinde bulunmasından dolayı meydana gelen depremlerle sürekli yıkılıp yeniden inşa edilmiştir. Ancak bugün ayakta olan yapılar ise M.S. 60 yıllarında olan büyük depremden sonra inşa edilmiş olup kent bundan sonra tüm Helenistik niteliğini kaybetmiş tipik bir Roma kenti görünümünü alarak ızgara planlı inşa edilmiştir. Hierapolis, Roma Döneminden sonra Bizans Döneminde de çok önemli bir merkez olmuştur. M.S. 4 yy.dan itibaren Hristiyanlık merkezi olması, M.S 80 yıllarında Hz.İsa'nın havarilerinden olan Aziz Philip'in burada öldürülmesi nedeniyledir.

Kent M.S. 4 yyda Bizanslıların eline geçince Aziz Philip adına Martyrium olarak adlandırılan sekizgen kilise inşa edilmiştir. Bundan dolayı kentin ünvanı artar ve Metropolis ünvanını alır. Kent M.S. 7 yydaki büyük depremle tahrip olmuş ve kent kimliğini kaybetmiştir. 12. yy da küçük bir kasaba haline gelmiş, M.S. 13. yyda Selçukluların egemenliğine geçmiş ve 14 yy daki depremden sonra tamamen terkedilmiştir.

Hierapolis coğrafi konumu ile kendisini çevreleyen çeşitli tarihi bölgeler arasında yer almaktadır. Antik coğrafyacı Strabon ile Ptolemaios verdikleri bilgilerde, Karia bölgesine sınır olan Laodikeia ve Tripolis kentlerine yakınlığı ile Hierapolisin bir Frigya kenti olduğunu ileri sürerler. Antik kaynaklarda, kentin Helenistik Dönem öncesi adı ile ilgili bir bilgi bulunmamaktadır. Hierapolis olarak adlandırılmadan önce kentte bir yaşamın var olduğunu Ana Tanrıça kültüründen dolayı bilinmektedir. Kentin kuruluşu hakkında bilgilerin kısıtlı olmasına karşın; Bergama Krallarından II. Eumenes tarafından M.Ö II. YY. başlarında kurulduğu ve Bergamanın efsanevi kurucusu Telephosun karısı Amazonlar kraliçesi Hieradan dolayı, Hierapolis adını aldığı bilinmektedir.

Hierapolis antik kentinde;
Nekropol, Domitayan yolu ve
kapısı, kare alan içine
oturtulmuş Oktokonus
tapınağı, tiyatro, Frontinus
caddesi ve kapısı, Agora,
Kuzey Bizans Kapısı, Güney
Bizans Kapısı, Gymnasium,
Tritonlu Çeşme Binası,
Apollon Kutsal Alanı, su
kanalları ve nymphaeumları,
Surlan, Filipus Martynonu ve
köprüsü, Direkli Kilisesi,
Nekropol Alanı, Katedral ve
Roma Hamamı kalıntıları
bulunmaktadır.

✓ Tiyatro kapasitesinin 9.500 kişi olmasından dolayı şehir nüfusunun 95.000-100.000 arasında olduğu tahmin edilmektedir. Tiyatrosunun tasarımından burada gladyatör dövüşleri yapıldığı anlaşılır. Sahne altındaki çukurluk bölümle oturma sıraları arasında seyircileri vahşi hayvanlardan korumak için yaklaşık bir metrelik yükseklik farkı vardır. Gladyatör dövüşlerinin olmadığı tiyatrolarda bu fark bulunmamakta, sıralar sahne düzeyinden başlamaktadır.

✓ Şehrin giriş kapısında işlenmiş olan Medusa figürü, tanrıça Medusa'dan korunmak için yapılmıştır. Bu inancın Türk kültürüne nazar boncuğu olarak geçtiği sanılmaktadır.

✓ Nekropoller, kent surlarının dışında ve ova dışındaki tüm yönlerde nekropol alanları bulunmaktadır. Bunlar yoğunlukla Tripolis-Sardes'e giden kuzey yolunun ve Laodikya-Clossae'ye giden güney yolunun iki tarafında yer alır. Mezarlarda kireçtaşı ve mermer kullanılmıştır. Mermer kullanımını daha çok lahit tiplerinde görülür.

Apollon Tapınağı, eski ve dini mağara olarak bilinen Plutonion üzerinde kurulmuştur. Yerli halkın en eski dini merkezi olan bu yerde, Apollon bölgenin ana Tanrıçası Kybele ile buluşmuştur. Eski kaynaklar, Ana Tanrıça Kybele rahibinin bu mağaraya indiğini ve zehirli gazdan etkilenmediğini bildirirler. Apollon Tapınağı'nda üst yapıya ait kalıntılar MS III. yüzyıldan geriye gitmemekle birlikte, temeller Geç Helenistik Döneme kadar uzanmaktadır. Mermer giriş basamaklarından tanınan 70 metre uzunluğundaki Tapınak, temenos duvarı ile çevrili kutsal alan içinde bulunmaktadır. Tapınağın arkasındaki merdivende, Apollon Tapınağı'ndan alınan parçalar, sütun gövdeleri, arşitrav parçaları, başlıklar, kaideler ile doldurulan bir alan görülmektedir. Bu yapıda, MÖ IV. yüzyıl heykel şemalarını yenileyen, kıvrımlı giysili olan, nitelikli bir kadın heykeli bulunmuştur. Yazıtın; Zeuxis'in kızı Apphia imparatorluk tanrılarına ve Demos'a (Hierapolis halkının kişileştirilmesi) adanmıştır.

Hamamlar, dini bir öneme sahip olan Hierapolis antik çağlarında temizliğe de büyük önem verirdi. Yolcular şehre girdiklerinde temiz olmaları için kentin giriş ve çıkışlarına hamamlar inşa etmişlerdir.

Hierapolis'te 3 hamam vardır. Bu hamamlardan Hamam Kilise günümüze kadar iyi korunabilmiştir. Bizans Hamamı VII. yüzyılda meydana gelen büyük depremde yıkılmıştır. Büyük Hamam ise bugünkü Arkeoloji Müzesi olarak karşımıza çıkar.

Hierapolis'in sanal gezisi için

<http://www.3dmekanlar.com/tr/hierapolis.html>